

Komorowo_3
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Kaźmierz	KA_KO_003
Miejscowość	Komorowo	KA_KO_003

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	8.12.2012 r.	Miejsce wykonania	Dom informatorki
Czas trwania	1h	Forma i wielkość	Brak danych
Przeprowadzający	T.P.	Komentarz	Wywiad bez nagrania

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
KA_KO_003	K	45 l.	sołtys	

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Komorowo
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Komorowo – majątek (PGR) i Komorowo – Huby. Ludzie zwyczajowo we wsi mówią... „idziesz na Huby, bądź poszedł na Huby, czy też mieszka na Hubach”. Nadal widoczne są pewne różnice pomiędzy wsią a Hubami.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Jezioro Bytyńskie z leżącą nieopodal wsi wyspą Komorowo. Na jeziorze jest 6 wysp, na których odkryto pozostałości pradziejowego osadnictwa. Na wszystkich wyspach prowadzone były badania archeologiczne. Dzięki środkom finansowym UG w Kaźmierzu ukazały się dwie książki: „Archeologia średniowiecznych i nowożytnych mieszkańców Komorowa w pow. szamotulskim”, aut. prof. Tadeusz Malinowski, Kaźmierz 2008. „Faktoria na szlaku bursztynowym z IX-VIII wieku przed naszą erą w Komorowie”, aut. Tadeusz Malinowski, Kaźmierz 2007.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.

II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe

Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych

Wg strony internetowej Jezioro na Szlaku Bursztynowym (Bytyńskie). Na Wyspie Pierskiej (położonej najdalej na zachód) znajduje się wczesnośredniowieczne grodzisko stożkowate o wysokości 2 m i średnicy u podstawy 40 m, otoczone wałem i dwiema fosami. Na wysuniętej najbardziej na północ Wyspie Komorowskiej archeolodzy znaleźli ślady osadnictwa mezolitycznego. We wczesnej epoce żelaza istniał tam ważny gród ludności kultury łużyckiej, podobny do słynnej osady w Biskupinie. Otaczał go szeroki owalny wał o drewnianej konstrukcji skrzyniowej. W obrębie grodu znaleziono ponad 900 grudek bursztynu, dlatego nadano mu nazwę "faktoria na szlaku bursztynowym". Liczne znaleziska archeologiczne świadczą, że wyspa była zamieszkiwana jeszcze w X-XII w.]

Znana jest w Komorowie opowieść o „potworze z jeziora”. Jego nazwa to „Kaniora”. Potwór ów miał porywać niegrzeczne dzieci, a straszyć dorosłych, którzy byli niedobrzy dla innych, czynili jakieś zło bliźniemu.... Podobno dawniej „Kaniora” obwiniana była za różne zdarzenia, które miały miejsce we wsi. Szczególne opowieści snuła na jej temat Władysława Kowalak, która zmarła 8-9 lat temu w wieku ponad 80 lat.

Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne

1.	Św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	Na Andrzejki to bawiliśmy się w szkole. Teraz również to ma wymiar szkolnej zabawy. Tak samo było w Obornikach, skąd pochodzę. Było lanie wosku, oglądanie różnych kształtów. Szkoła Podstawowa jest w Sokolnikach Wielkich, a gimnazjum w Kaźmierzu.
2.	Św. Marcina/11 listopada	To Święto Niepodległości. Piecze się też rogaliki z marmoladą, albo kupuje się w cukierni gotowe rogale.

3.	Adwent	Adwent to okres przed Bożym Narodzeniem. Dzieci chodzą na roraty.
4.	Św. Mikołaja (Mikołajki)	Na Mikołajki, czyli 6 grudnia dzieci dostają słodycze, które wkłada się do butów. Na Boże Narodzenie prezenty przynosi Gwiazdor.
5.	Wigilia	<p>Do kolacji wigilijnej siadamy jak już zrobi się ciemno na dworze, gdy „pojawi się pierwsza gwiazda na niebie”, tak przecież każe tradycja. Tak było dawniej i jest do dziś. Pod białym obrusem obowiązkowo musi znaleźć się sianko. Jest dzielenie się opłatkiem, puste nakrycie, dla osoby która może przybyć na wigilię.</p> <p>Na kolacji wigilijnej powinno być 12 potraw, chociaż nie zawsze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 zupy: zupa rybna z „łebków od karpia” i kawałków od płetw, ogonów, na wywarze z warzyw, zabieleną śmietaną i barszcz z czerwonych buraków – czysty z uszkami, bądź pasztecikami - śledź w oleju , śledź marynowany. - karp pieczony, panierowany w mące, w kawałkach albo w całości; kapusta kwaszona z grzybami na oleju, filety z ryb morskich. <p>Pierogi z kapustą, choć we wsi i w okolicy nie wszyscy je przygotowują</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompot ze suszonych owoców, jabłek, śliwek, gruszek - „makiełki” – makaron, z makiem z rodzynkami, na słodko (jak na makowce) <p>Ciasta: pierniki na blasze; zawijane makowce, keksy, sernik..</p> <p>Choinka – jak tylko pamięta, to zawsze było i nadal jest żywe drzewko ze świerku; ubierana dzień przed wigilią, albo w samą wigilię. Choinka stoi tak długo, aż nie zaczyna mocno oblatywać z igieł (nie dłużej jak do 2 lutego, czyli Matki Boskiej Gromnicznej).</p>

		<p>Chodzą ludzie na Pasterkę, dawniej to trzeba było chodzić do Kaźmierza – gdyż należą do tej parafii. 20 lat temu powstała w Sokolnikach kaplica i teraz tam chodzą (mają ją w opiece siostry Urszulanki).</p> <p>W wigilię śpiewa się kolędy, albo słucha z płyt.</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Święta spędza się rodzinnie, zawsze są odwiedziny, albo się gości przyjmuje, albo jedzie się w gości.
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>Ostatnio, w Sylwestra „modne” stało się strzelanie petard, fajerwerków. Czasem są zabawy, tańce, ludzie jeżdżą do rodziny, znajomych, na prywatki, młodzież również chodzi na dyskoteki. O północy ludzie wychodzą z domów i składają sobie życzenia.</p> <p>Psoty – owszem jeszcze są, ale to już nie to co było dawniej, jak słyszy z opowiadań. Jeszcze w latach 50. 60. XX wieku. Wtedy wynoszono nie tylko furtki i bramy, ale elementy wozów konnych, psa z budą itp. A że jezioro blisko, gdy był lód, to wywlekano te elementy właśnie na jezioro.</p>
8.	Trzech Króli	Msza w kościele. Kredą pisze się imiona Trzech Króli: Kacper, Melchior i Baltazar oraz inicjały Nowego Roku na drzwiach domu.
9.	Kolędniczy	We wsi oraz w okolicy znana jest tradycja chodzenia kolędników, od Wigilii po Nowy Rok. Niestety w ostatnich latach już nie było kolędników. Chodzili z Gwiazdą Betlejemską, Herod, Śmierć z kosą, anioł, od domu do domu i śpiewali kolędy. Dostawali za to słodycze i pieniądze.
10.	MB Gromnicznej	W Matki Boskiej nazywanej Gromniczną święci się świece. Gromniczną, które dawniej zapalano w czasie burzy. Świeca ta jest zapalana, gdy ktoś umiera w domu albo jest ciężko chory.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec	W karnawale dawniej były zabawy. Dawniej, do lat 70, 80. XX

	karnawału	wieku kobiety spotykały się przy „darciu pierza”, były różne psoty i zabawy. Było bardzo wesoło. Były pączki, chruściki. Pączki pieczono obowiązkowo na ostatni czwartek karnawału. Na ostatnie przed Popielcem dni karnawału, czyli „ostatki” również piecze się pączki (albo kupuje gotowe w cukierni), gotowane są golonki i inne smakołyki. Na „podkoziółek” zawsze była zabawa, ludzie się bawili, bo dnia następnego zaczynał się Wielki Post.
12.	Topienie Marzanny	Nie było takiego zwyczaju.
13.	Środa Popielcowa	Tego dnia zaczyna się Wielki Post. Ksiądz w kościele posypuje głowy popiołem. Obowiązuje ścisły post – jeden posiłek do syta oraz dwa mniejsze, podobnie jak w Wielki Piątek.
14.	Śródpoście	Żadnych zwyczajów z tym okresem nie zna. W Wielkim Poście ludzie często mają osobiste zobowiązania, że nie będą np. palić papierosów, pić alkoholu, jeść słodczy itp.
15.	Niedziela Palmowa	Z palmami zrobionymi z bazi (wierzbowych gałązek), kwiatów sztucznych, zielonych gałązek brzozy idzie się do kościoła (czasem ludzie kupują gotowe palmy). Po poświęceniu zabiera się do domu i przechowuje przez cały rok.
16.	Triduum Paschalne	Od Wielkiego Czwartku do Wielkiej Soboty to ludzie chodzą do kościoła. W Wielki Piątek jest drogę krzyżowa, a potem adoracja Pana Jezusa złożonego w grobie, podobnie w Wielką Sobotę. Przed Wielkanocą wszyscy robią porządki w gospodarstwach i wokół swoich domów.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	Święcenie pokarmów odbywa się przy krzyżu we wsi. Ksiądz święci wszystkie koszyczki. Do koszyczka wkładana jest szynka, różne kiełbasy, także biała parzona, baranek z masła z chorągiewką, czasem z lukru, ciasta czy czekolady, kawałek ciasta, mazurek, no i jajka, sól i pieprz, chleb. Jaja malowane są w łupinach cebuli, buraczkach. Także w kupowanych farbach.

		<p>Rezurekcja dawniej była rano, teraz, wieczorem w sobotę. Śniadanie Wielkanocne rozpoczyna się od dzielenia święconym oraz składaniem życzeń. A potem się je jajka, różne szynki, kielbasy, sałatkę warzywną, no i oczywiście jaja.</p> <p>Ciasta: sernik, placek drożdżowy, babki, czasem i torty, mazurki.</p> <p>„Zając” na Wielkanoc dzieciom przynosi słodycze.</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	W Poniedziałek Wielkanocny zawsze było oblewanie wodą ... i to solidne. Obecnie ma raczej symboliczny wymiar, wodą kolońska.
19.	Zielone Świątki	Nie zadano pytania.
20.	Boże Ciało	Procesja na Boże Ciało odbywa się w Kaźmierzu. Od ołtarzy przynosi się zielone, brzozone gałązki z ołtarzy i wkłada w warzywnik. Ludzie wierzą, że przyniesie to dobre plony oraz że nie będzie szkodników.
21.	Św. Jana	Nie było zwyczaju obchodzenia tego święta.
22.	MB Zielnej	Na dzień 15 sierpnia – święto Wniebowzięcia Matki Boskiej istnieje zwyczaj święcenia warzyw, ziół, kwiatów, kłosów zboża. Teraz też mamy tego dnia święto państwowe. W Otorowie 15 sierpnia jest odpust.
23.	MB Siewnej	Nie zadano tego pytania.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Zapala się znicze i sprząta groby na Dzień Wszystkich Świętych, także na Dzień Zaduszny (2 listopada).
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Brak informacji.

2.	Ślub i wesele	Brak informacji.
3.	Śmierć i pogrzeb	Brak informacji.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Potrawy wigilijne.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	W centrum wsi, niedaleko bramy do dworu usytuowany jest drewniany krzyż.. Przy nim odprawiane są nabożeństwa majowe.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	W Szamotułach znajduje się Obraz Matki Bożej. Ludzie jeżdżą też sami do Częstochowy. Są też organizowane pielgrzymki przez parafię do Lichenia, Częstochowy, czy Rokitna, Gostynia, a także autokarowe poza granice kraju.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Wiem, że chodzą również pielgrzymki do Biezdrowa, na 14

		września, dzień Podwyższenia Krzyża Świętego. Z Komorowa, to ludzie pojedynczo się tam wybierają. Także do Otorowa, czy do Szamotuł.
6.	Lokalne odpusty	W Otorowie jest obraz Matki Bożej – odpust 15 sierpnia; odpust w Biezdrowie – 14 września. W Szamotułach jest też odpust na Św. Stanisława – 8 maja i jakoś na koniec sierpnia.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	Z reguły odbywają się na początku września. Dawniej dożynki odbywały się w każdej wsi. Od kilkunastu lat odbywają się dożynki gminne. Najpierw jest Msza Św. Wybierany jest starosta i starościna dożynek, z reguły z tych najlepszych gospodarzy. Pieczony jest duży chleb, jako znak, że żniwa zostały zakończone. Zawsze jest korowód wieńców, maszyn itp. różne występy artystyczne, pokazy zwierząt, konkursy, jedzenie, kielbasy, bigos, itd., a na zakończenie jest zabawa. Na dożynkach zawsze jest wesoło. Co roku odbywają się również dożynki w kościele. I tam też przygotowuje się wieńce dożynkowe.
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	Brak informacji.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.